

షష్ఠానువాకము

మం॥ పాహినో అగ్న ఏవసే స్వాహా । పాహినో విశ్వ వేదసే స్వాహా ।
యజ్ఞం పాహి విభావసో స్వాహా । సర్వం పాహి శతక్రతో స్వాహా॥

ఏతి నరక మనే నేత్యేనః. స. న. ఇత్ గతౌ. అనేన = దీనిచే, నరకం = నరకమును, ఏతి = పొందుదురు, ఇతి, ఏనస్. విభైవ వసు ధనమస్యేతి విభావసుః విభా+ఏవ = విభైవ = ప్రభయే, వసు = ధనం = ధనము, అస్య = ఇతనికికలదు, ఇతి, విభావసువు, క్రియతే బ్రాహ్మణాది భీరతిక్రతుః, ధుక్చక్ కరణే. బ్రాహ్మణాదిభిః = బ్రహ్మనిష్ఠ కుదిరిన మహాత్ములచే. క్రియతే = చేయ బడునది, ఇతి, క్రతువు.

అగ్నే = ఓ జ్ఞానాగ్ని!, నః = మమ్ములను, ఏవసే = నరకమునొందించు నట్టియు, మోక్షమునకు విముఖమైనట్టియు పాపమునుండి, స్వాహా = రక్షింపుము, స్వాహా! = సుహృతమగు గాక!, నః = మాకు, విశ్వవేదసే = తత్త్వజ్ఞానమంతయు సిద్ధించుటకొరకు, పాహి = రక్షింపుము, దేవునిలో లీనమైనచో నట్టి సిద్ధిచే బ్రహ్మవిద్య సహజముగనే హృదయకమలమున నిండును. స్వాహా! విభావసో = బ్రహ్మతేజస్సే ధనముగా కలవాడా! యజతేయజ్ఞం. యజతే = పూజించుట, యజ్ఞము. ఆత్మపూజ యందు నిలచి మంత్రపుష్పమును సమర్పించి బ్రహ్మైక్య మగుచుండుటయే యజ్ఞము, ఆత్మపూజ యజ్ఞం = ఆత్మపూజను, పాహి=రక్షింపుము. స్వాహా! శతక్రతో = బ్రహ్మనిష్ఠులచే చేయబడు నాత్మయజ్ఞముల నూటిటిచేసిన పరమైశ్వర్య యుక్తుడవగు నింద్రా! సర్వం = మేము దేవునిలో కలసిపోవుటకు చేయు బ్రహ్మయజ్ఞములనన్నిటిని, పాహి = రక్షింపుము.

సప్తమానువాకము

మం॥ పాహినో అగ్న ఏకయా । పాహ్యత ద్వితీయయా । పాహ్యార్జం
తృతీయయా । పాహి గీర్భి శ్చతస్సృభి ర్వసో స్వాహా ॥

వసతితి వసుః. వసనివాసే. వసతి = ఉండును, ఇతి, వసువు. వస్తిభూమి

మాచ్ఛాదయతీతి వసుః. వస ఆచ్ఛాదనే. భూమిం = భూమిని, ఆచ్ఛాదయతి = కప్పియుండునది, ఇతి, వసువు. ఆహత్య వసంతీతి వసవః, వసనివాసే. ఆహత్య = కూడుకొని, వసంతి = ఉండువారు, ఇతి, వసువులు. ఊర్జముత్సాహః తద్విజి గీషాణా మస్తుతి ఊర్జః. ఊర్జం = ఉత్సాహః = ఉత్సాహము, తత్ = అది, విజిగీషాణాం = జయేచ్ఛగల వారికి, అస్తి = కలదు, ఇతి, ఊర్జము, గృణం త్యేతా మితి గీః. ర. సీ. ఏతాం = దీనిని, గృణంతి = పలుకుదురు, ఇతి, గీః అస్థలితం = తొట్రుపాటులేకుండ, గృణాతి = ఉచ్చరతి = పలుకునది, ఇతి, గీః, వసో = అన్నియు మహాప్రళయమున లేనియపుడును నుండునట్టియు, ప్రపంచము నాచ్ఛాదించి సర్వవ్యాపకమైనదియును, సృష్టితోకూడ కూడుకొనియుండునదియునైన, అగ్నే = ఓ జ్ఞానాగ్ని! ఋచ్యంతే అనయేతి ఋక్, చ. సీ. అనయా = దీనిచే, ఋచ్యతే = స్తోత్రము చేయబడును, ఇతి, ఋక్. బ్రహ్మసుభవముగల వారు ఇయ్యసుభవముచే బ్రహ్మమును స్తుతించు యోగ్యత ఋగ్వేదమ్ము సృతి పాపమితి సామ. న. స, షో అంతకర్మణి. పాపం = పాపమును, సృతి = నశింపజేయునది, సామవేదము. స్థూలమున నాపోస్థానముచే బుద్ధిస్తుతించును. పాపములన్నియు నశించినందుననే దేవునిలో లీనమై బ్రహ్మనందము నొందుదుము. పాపశేషమున్నచో బ్రహ్మైక్యము కాలేము. బ్రహ్మనందానుభవము కలిగినచో పాపములన్నియు తుడిచి వేయబడినవని దృఢనిశ్చయులము కావలయును. సంశయించితిమేని యింతగొప్ప స్థితి కలిగియు నిష్ప్రయోజనమే. కారణమున అగ్నిస్థానమున నానందమయ కోశమున పాప నాశమై బ్రహ్మనందమునొందు యోగ్యతయే సామవేదము. ఇజ్యంతే అనేనేతి యజుః. యజ దేవపూజా సంగతి కరణదానేషు, అనేన = దీనిచే, ఇజ్యంతే = పూజింపబడుదురు, ఏకయా = ఏకయా మొదటిదగు ఋగ్వేదముచే, నః = మమ్ములను, పాహి = రక్షింపుము, ఋగ్వేదము వైఖరీవాక్, సూక్ష్మశరీరము గురుసూటిలో నేకాగ్రమయ్యేనేని విక్షేపమణగినపుడదియే ఆత్మపూజ. సూక్ష్మ శరీరమున కాకాశస్థానము. యజుర్వేదము మధ్యమవాక్, తృతీతయా = మూడవది సామవేదము, గిరా = వాక్కుచే, ఊర్జం = జయేచ్ఛతోకూడిన యుత్సాహమును, పాహి = రక్షింపుము, సామవేదము పశ్యంతి వాక్, కారణ శరీరపు మాలిన్యమును నశింపజేసికొనునిచ్చయే

విజయేచ్ఛ. చతస్పృభిః = ఋగ్యజుస్సామ, వేదాత్మకములగు, గీర్భిః = అథర్వణ వాక్యములచే, పాహి = రక్షింపుము, ఏడుకోట్ల మహా మంత్రసారమైన యజుపమగు మంత్రపుష్ప సమర్పణమైన యథర్వణవేదమునకు పరావాక్, బ్రహ్మమున లీనమైనచో నాలుగు వేదములకు సంబంధించిన నాలుగు వాక్కులచే రక్షింపబడినట్లగును.

అష్టమానువాక్ము

మం॥యశ్చందసా మృషభో విశ్వరూప, శ్చందోభ్య శ్చందాగ్ం స్యావివేశ
సచాగ్ం శిక్యః పురోవాచోపనిష దింద్రో జ్యేష్ఠ ఇంద్రియాయ
ఋషిభ్యో నమో దేవేభ్య స్సుధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువశ్చంద
ఓమ్ ॥

విశతి సర్వత్ర విశ్వం. విశప్రవేశనే. సర్వత్ర = అంతట, విశతి = ప్రవేశించునది, విశ్వము. రోపయతి విమోహయతీతి రూపం, రువువిమోహనే, రోపయతి = విమోహయతి = మోహింపజేయునది, ఇతి, రూపము. అవతి భూతానీతి ఓం, అవరక్షణే. భూతాని = ప్రాణులను, అవతి = రక్షించునది, ఇతి, ఓం ప్రణూయతే ప్రస్తూయతి ఇతి ప్రణవః. ప్రణూయతే = ప్రస్తూయతే = మిక్కిలి స్తోత్రముచేయబడునది, ఇతి, ప్రణవము. ఛందయతీతి ఛందః, చది ఆహ్లాదనే. ఛందయతి = ఆహ్లాదమును చేయునది, ఇతి, ఛందస్సు, ఋషతి గాంప్రతి గచ్ఛతీతి ఋషభః ఋషగతౌ. గాంప్రతి = ఆవునుగూర్చి, ఋషతి = గచ్ఛతి = పోవునది, ఇతి, ఋషభము. ఋషతి హృదయం ప్రవిశతీతి ఋషభః. ఋషగతౌ. హృదయం = హృదయమును, ఋషతి = ప్రవిశతి = ప్రవేశించునది, ఇతి, ఋషభము. శక్నోతి భారం వోధు మితి శిక్యం. శక్ఞశక్తౌ. భారం = భారమును, వోధుం = వహించుటకు, శక్నోతి = సమర్థమైనది, ఇతి, శిక్యం, అతిశయేన ప్రశస్యః జ్యేష్ఠః. అతిశయేన = మిక్కిలి, ప్రశస్యః = పొగడతగినవాడు, జ్యేష్ఠుడు, జ్ఞానస్య పార గమార్థః జ్ఞానస్య = జ్ఞానముయొక్క పార = తీరమును, గమాత్ = పొందుటవలన, ఋషి, విశ్వరూపః = అంతటను, ప్రవేశించి, యందఱిని భ్రాంతి జ్ఞానముచే మిథ్యాగ్రహణ మొనరింపజేయుచు, తత్త్వజ్ఞానముచే యథార్థగ్రహణ

మొనరింపజేయు, యః = ఏ ప్రణవము, ఛందసాం = వేదములకు, ఋషభః = శ్రేష్ఠమైయున్నదో, గురుకీలులో శ్రద్ధగా నిలుచుటే ఓం. సంకల్ప ప్రవాహములో కొట్టుకొని పోకుండ రక్షించునది ఓం. బ్రహ్మకారవృత్తిగా మాత్రీ యీశ్వరత్వమును కలిగించి తుదకు బ్రహ్మత్వమునే కలిగించుటచే నీ ప్రణవము నెంతస్తుతించినను నింకను స్తుతింపవలసిన యంశములుండును శ్వాసపైనిగా కుదురుచుండుటే వేదాధ్యయనము. ఇవ్వేదాభ్యాసనముచే ప్రత్యగాత్మ బ్రహ్మములపై నిగాయుంచు యోగ్యతకలిగి బ్రహ్మానందము నొందుచుండుట వలన నివ్వేదములకు ఛందస్సులని పేరు. తుదకు సర్వమును బ్రహ్మమేయను సూత్రమును సిద్ధింపజేయుటచే నిప్రణవము వేదముల సారమున ప్రవేశింపజేసి బ్రహ్మమునుగూర్చి ప్రయాణము చేయునది కనుక వేదములలో శ్రేష్ఠమైనది. వేదములలో ఋషభము. శ్రేష్ఠవాచకము ఋషభము. ఛందోభ్యః = బ్రహ్మానంద వృత్తులనుండి, ఛందాంసి = బ్రహ్మానందానుభవ వాక్యములనెదు వేదములు, ఆవివేశ = ప్రవేశించెను, దేవునిలో లీనమగునప్పటి బ్రహ్మానందానుభవము కలవారు తమయనుభవము నితరులకు కలిగించు నిచ్చచే పలికిన పలుకులే వేదములు. సహజముగనే బ్రహ్మైక్యము కలవారిలోనికి వేదములు ప్రవేశించును. సచాం = సత్పురుషులకు, శిక్యః = అనాత్మను నత్యంత నివృత్తిజేయు భారమును వహించు సమర్థుడును, జ్యేష్ఠః = మిక్కిలి పొగడ తగినవాడును నగు, ఇంద్రః = పరమైశ్వర్యమగు కైవల్యయుక్తుడు, ఋషీణాం = జ్ఞానముయొక్క తీరము నొందినవారికి, ఉపనిషత్ = సమీపముననే బ్రహ్మమును పొందించు బ్రహ్మనిష్ఠ యనబడు నుపనిషత్తును, ఉవాచ = చెప్పెను, దేవేభ్యః = బ్రహ్మమున క్రీడించువారి కొరకు, నమః = నమస్కృతి, పితృభ్యః = ఇతరులను మానసిక వ్యధనుండి రక్షించుటకై బోధించు ప్రవక్తల గూర్చి, నమః = నమస్కృతి, స్వధా = బ్రహ్మమున క్రీడించుటచే అనాత్మయంతయు హోమమగును, భూః, భువః, సువః, ఛందః = భూర్భువస్సువః యనబడు వ్యాహృతులును, ఈ వ్యాహృతులను దాటునప్పటి బ్రహ్మానందమును, బ్రహ్మమే తానగుటయు, ఓం = ఓంకార పరిణామమే.